



Mark van der Schaaf
Gelukkige dagen waarop
goddelijke gunsten
worden verleend

Gaia Chapbooks

Mark van der Schaaf
Gelukkige dagen waarop
goddelijke gunsten
worden verleend

Gaia Chapbooks, 2023

Tekst © Mark van der Schaaf, 2023

ISBN 978-1-4467-8983-4

Gelukkige dagen waarop goddelijke gunsten worden verleend
is deel 26 van de Gaia Chapbookreeks

'Het absurde leven, dat zijn ezelsoren spitst.'

– Blaise Cendrars

Gelukkige dagen waarop goddelijke gunsten
worden verleend

Je werd wakker met de openingszinnen van dit gedicht, voegde een veer toe. Een verhaal. Over handen op het water, een showroomfilosoof die altijd moet beginnen met zijn linkersok. Je zou nog een brief sturen in Helvetica, over het plan om goudvisverkoper te worden, casemanager dementie. Maar je hebt net overgegeven in mijn handtas en moet borstvoeding geven. Nee, dat zei ik niet. Zing toch wat. Iets dat buschauffeurs recht op de weg houdt. Grijp mijn handen stevig vast. Soms draag je tegen beter weten in een horloge. Mag ik vragen: heb jij wat met dode bomen? Er steken her en der takken uit de grond, een landschap slecht gepland. Ik zie er geregeld herten, iemands plaats in het leven, maar alleen als ik je klappen geef. Het trilt als schildpadden die vanuit het ei zingen om het uitkomen te synchroniseren. Je schreef mijn naam op roze briefpapier met twee hartjes onderaan. Je gaf een opdracht: zoek de rivieren waar de raven hun liedjes krassen. Langzaam gaat het decor open. Iedereen doet maar zonder echt te weten, in de war als een oude koekoeksklok die korte zinnen tijdloos maakt. Je draagt nooit de verkeerde maat? Ik zeg niet dat het koud is in mijn huis aan de afgrond. Je stond er naar de lucht te kijken, met vocht op de stembanden, maar ik zag zon, herinnerde wat je zei, dat als je iets verliest, het

groter wordt hervonden, dat als je verwacht te sterven, een maal smaakt als nooit tevoren. Noem herhaling een symbool van ons leven, maar jij zit aan de andere kant. Het begint met slaap over je heen trekken, de ogen dwars erop. We willen er geen plekken in ons binnenste bij, repareren de oude wasmachine, vakje voor vakje, steen voor steen. De waarheid is: zou je de deur open doen, dan was het al opgelost. Mag ik de roze envelop nog eens zien? Er ligt een boek nabij. Het gaat over een tv-show waarbij je kunt gokken op iemands dood. Ik geloof daarin. Surrealisme, erotiek en dood zijn tot op heden een mannenzaak. Ik geef toe: ik ben niet goed in samenleven, weet hoe ik jou vergat. Het is een onderwerp dat nog ontbreekt. Je kunt wel hier terecht, bij de rest van het laatste maal dat zo gek nog niet is als het je ideeën geeft. Je kunt iets voorbereiden, de samovaar slaat aan.

*Egels in zacht klei
honingdauw druipt van de bloem
weë geur van bloed.*

Vroeger zei je dat we grote mensen zijn, maar ik ken slechts de grap dat je in jouw laatste uurtjes een bril opzet, een atypisch kleurenschema waar je trillend op steunt. Het onderzoek wordt nog aangekondigd, vogels vliegen voorbij.

Vakkundig ontwijken ze dode bomen.

Rond zevenen viel het mee met de regen. Je ging de deur uit om de bus te halen. Iemand sloeg op de trom, opdat de bus zou stoppen, en je stapte in. Je schreeuwde dat je de borsten van een vrouw door de ruiten van een dure auto kon zien en je vroeg je af waarom je ooit kritiek had op het bezit van een auto van vijftigduizend euro.

Je overwoog een baantje bij een bank te nemen en ik vroeg of je het meende, maar je begreep dat ik het meende en ik vroeg me af waarom ik dat zo graag van je hoorde. Het was mooi weer. Zeg het gerust, we staan graag aan deze kant. Met een antwoord geknoopt, een beetje perplex.

Niemand had een paraplu nodig. Je stapte uit de bus, nam dezelfde weg terug; een neurodivers perspectief, zei de casemanager. Anderen gingen naar buiten, domweg lopen in de zon. Jij keek naar een winkel waar mensen naar binnen liepen. Ik was een van hen en kocht goudvissen in een kom. Je dacht eraan samen te wonen met twee langharige vrienden, maar ik loop naast je op het strand, merk niets ongewoons. Als ik contact wil met de realiteit, ga ik zeer nauwgezet schrijven. Zo staat het in de geschiedenisboeken. In de drukte van de dorpen ligt de duisternis als een oneffen schip. Wie ben jij, dat je wacht op zee? Maar ik hanteer het verkeerde argument, zie je aan de horizon verdwijnen en vergeet het woord

tussen ons. Juist het woord dat smolt. Voel je de felheid van de zon? Aan land, als de lichten aan het strand niet branden, ruik je soms de zee. Soms heb je het gevoel, een bevrijdend holadijee, de kamer stevig op te ruimen. Weet je het weer? Onze vrienden zijn niet uit eten, ze zijn naar een parenclub. Daar gebruiken ze doodverf. Ze houden korte pauzes, lang voor het slapen gebeurt. Voor ze sleutels wisselen, klappen ze even in hun handen, om de gevolgen te overzien. Iedereen bij de les. Is het toeval dat er emoties inchecken? We zijn het al vergeten en toch is het de wereld die voor de deur staat. Ik ken de details niet. Ik weet wel dat ook jij ze niet kent. De wereld trekt aan je kraag, vraagt je het af te breken. Ze wil naakt zijn zodat er een einde komt aan elke plicht; elk jaar voelt hiv-positief. Met op de drempel van de dood een hond die onder de dekens ligt met de kop ontbloot, verdwaasde ogen, verwrongen gezicht; jouw lijf misschien, een nachthemd dat je niet kunt vinden in de stapel tweedehandskleren. Je wist nooit waar ik was, tot ik thuis kwam en naar de plee ging (opname uit de documentaire van mijn leven). Heel veel aandacht kan ik het niet geven. Zal ik het vertalen? Je verleidde me, zei je tegen woef die het niet wil horen. Hij wil water slobberen, kauwen op rauw vlees. En daarna? Heb je ooit een delver ontmoet bij het graf? Boeken over het

afschaffen van de dood zijn de enige plek waar je dwang kunt vinden. Je bent bang en bewustzijn is geen goede optie. Luister naar het verhaal dat in het water staat geschreven. De slaapkamer telt drie vierkante meter. De muren zijn bedekt met een eeuwige sneeuwstorm. Wat kil in de muur zit, is het eigen lijf. Jouw handen voelden warm aan en zacht, je stem een beetje vochtig.

*Een moorddadige herfst
voor de paardenbloem
in een ijskoud potlood.*

Wij deden een inventarisatie. Stelden vragen over weerstand aan de maker. En terwijl we dat deden, dacht je: eindelijk een man ontmoeten bij een geur van smeulend brood, verschaalde wijn. Je mist de zingende honden, het geluid van een vrouwenvel. Verderop kwamen we bij een café. Groen licht flikkerde op onze gezichten. Iemand kende mij. Ze zei, ik zal mijn zus vragen of zij met je wil praten. Zij zit daar, naast die man met een bril. Laat haar niet gaan. Zij is blij als jij naar haar kijkt, maar jij mag je op iets anders verheugen. De man is blij als ik in zijn auto met de vrouw rijd naar een plek waar ze tweedehandskleren mag dragen. Ze leert elke dag nieuwe woorden, maar wil geen nieuwe gedachten. Zeg de opdracht maar af. Het is eind

juni, bijna zomer, de zon ligt al aan de ketting.
Toen vader vernam dat je zo nieuwsgierig was
mij tegemoet te treden, zei hij je naar buiten te
gaan. Naar een rotsachtige plaats waar het dicht
bebost is. Stilte maakt je een wolf die zijn prooi
zoekt. De ram is de hoofdpersoon. Het beest
schiet gehaast door, vlucht voor zijn leven, maar
lijkt toch blij. Je wilde vader verrassen met jouw
leesvaardigheid. Hij bekeek je eerst aarzelend,
toen sloeg hij je hard en dat begreep ik; het was
geen goed verhaal en hoewel je dat niet besepte
was je blij met elk cijfer. De ram als voorbeeld.
Het kent geen lijden, geen wroeging, staart
dommig voor zich uit, landerig en gelukkig als
een geit. Het is een veelbewogen tijd. Je schudde
mijn hand en glimlachte, maar ik keek naar twee
vrouwen die door een man werden bekeken en je
vroeg je af hoe zij zich voelen als ze wisten dat
die man een wonderbaarlijke persoon is.
En misschien heb je het mis. Misschien is vader
iemand anders en heb je ons diepste verlangen
verloochend. Iedereen zou het zó zien.

*Zo zuur de ochtend
een betrouwbare tampon
bij het perfecte, hippe ei.*

Juist in deze rampzaligheid heb je moed en hoop
en misschien een enkele hey, hallo, maar je was

dronken en ik was jong. Ik herinner mij niet wat voor verhaal ik had om mijzelf aan jou voor te stellen. Terwijl ik je aanstaarde, zag ik veren die aan een vogel deden denken, had geen idee waar je je bevond. Er zijn kale plekken die uit zichzelf opgeven, eindeloos ebben van een nachtmerrie. Er gaat een zeker logica vanuit. Dat we nog eens eindigen in het gras, in heggen, tegen de stenen van een brug. De stemmen hees van het steeds overdoen. Jij steekt een sigaret op, maakt met je duim een gat in de lucht en slaat dicht. Zullen we een rondje maken? Jij dacht aan vrouwen terwijl ik at, regen uit de lucht likte, een droog seizoen vergat, omdat ik dacht dat ie in het seizoen van anderen viel, maar ik ben al gedooft. In de kamer is een deur waar je langsloopt waarvan het hout zo dun is dat je er vingers doorheen kunt steken, onderbrekingen die niet aansluiten op de ruimte. Daar zijn dingen die we vragen van kinderen die steeds met hun vingertjes priemen; je kunt ze niet tegenhouden. Ze steken ze door knoopjes, in soep en vergeten elk protocol. Het mag van mij wel beginnen, als een paard met een doodwens, een dag tevergeefs breken van het brood. Ik ben de kluts kwijt, maar de zon schijnt en heb genoeg te drinken. Het zijn the good old days. Er trekt een huivering onder de huid, onder het zeil dat maar niet wil stoppen met wapperen. Tot zover het heden. De bouwplannen zijn aangevuld. In het

donker zie je geen littekens, schuimt pijn nooit
aan land. Je moest erom lachen en zei hardop dat
ik niet weet hoe te leven. De beste verhalen
vertelde ik tegen jouw broer op de fiets.
Zijn wereld was zo groot dat het niet meer dan
een schaduw leek. Waarheid laat zich niet
negeren. Ik zie het niet, hoor je niet, maar als je
wakker bent, wil je mij graag opnieuw vergeten.

*Na dagen verdween je
zonder haar is het groen
planten groeien als de zon dwingt.*

Het is niet te zien hoe je naar een lied luistert,
wat je ermee doet als je het te pakken krijgt.
Buiten het gezichtsveld hoor je het bezinken,
bij mensen in de buurt. Flamingo's staan op tuur.
Niemand ziet het als verzet. Het blijft zo lang
doorzingen dat het begint te vervagen, zodat je
zelfs niet meer weet hoe het begon. De enige
manier om het uit te schakelen, is er vooral niet
naar luisteren en hopen dat het eindeloos duurt.
Ik weet nog welke naam je gaf aan die geur, aan
de ochtend die je soms voelt, als tweelingen die
psalmen zingen op het balkon. De een zingt: ik
erken het, denk dat jij zult sterven en ik ben er
blij om. De ander zegt: ik erken het, geen van ons
beiden sterft. Daar sta je, oneindig, zuinig in de

wind, somber als je naar me knipoogt. Je wilt zo graag dat ik blijf dat je tanden er pijn van doen. Ik blijf, drink het goed. Ik drink en het is mijn eigen bloed en ze keuren maar. Ik drink en doe het voor jullie, voor de oude en jonge meisjes, naakte hoeren. Mijn woef geeft me een zoen op de bek. We groeien naar de wetten van de wet, het grondwerk dat gedaan moet worden, klaar voor de strijd, maar de achterdeuren klemmen. Ik gebruik mijn laatste stuivers voor drank. Ik smeer het op je lippen, smeer het in je kruis. Je gaat met gebronsde mensen naar bed en zegt dat je ziek bent, maar aan de eettafel geeft dat geen gedoe. Ik kom naar je kijken – hee, zet jij de vuilnis even buiten? – maar beschrijf je slecht. Ik weet: handen zijn de beste vrienden in je broek. Ze gaan niet weg, oefenen stug hun vleiende grammatica. Medicijnen die je achterlaat. En ik zeg je dat de geestenwereld echt niet bestaat. Iemand moet het afmaken. Ja, je moet immoreel zijn, moet het verhaal vertellen, maar er is geen familiebedrijf, geen kabouterbaan. Er zijn enkel mensen die je liefhebben, met wat voortgang in het verschiet. Op het kussen ligt een insect van wit kant. Je wilt het leven niet bekorten, weet niet of je er goed aan doet, maar ik durf je niet te vertrouwen. Houd altijd één oog open, predikt de sherpa, om er zeker van te zijn dat jij het bent. Het is een

kwestie van grootmoedigheid om te zien dat een mens groter is dan de aarde. Er is één gedicht over van vroeger dat ik in het water schreef en lang niet voor niets, want het ademt als een vis.

*Een hapje hagelslag
na een harde middernacht
als een kersenbom.*

De vrouw die mij droeg, was al lang dood toen je haar ontmoette. Zij had de schoonheid van het verleden, gebruikte oude aanwijzingen om een schip te bouwen. Het wachten is op een gebied, een streek van hout en elegant gereedschap. Je vertelde dit verhaal aan iedereen om te leren hoe je leeft. Het heeft je niet geholpen want je bent nog steeds dezelfde: een koor van gereedschap, van elegant hout, maar je houdt niet van werk, houdt niet van jezelf. Dan lijkt alles onbelangrijk. Sleep het onverwachte maar op je rug mee, als een zee die zwart kan zijn, die in India aan land is geweest. Daar verbranden ze lijken, als wespen die op suiker jagen, langs de kant van de weg. In een vrucht is de nacht nabij, als een boodschap van een zoon aan zijn moeder. Hartverscheurend is het leven, maar ik ben hier en schaam me niet. En ja, ik doe mee met het feest. En onderaan de brief schrijf ik dat voor de

poorten van Jericho eiken staan. Er is hout
voorradij, langs de weg.

*In het hemelbos
een smakelijke milkshake
en wat oude woede.*

De afspraak is dat God in de hemel zit en dat jij
elke dode zijn ziel toont. Wat laat je ze zien?
Hoe ze praktisch moesten leven? Of je dan geen
commissie betaalt. Je stelt dat er tijd genoeg was
om te leren, maar geen leraar om het leven in elk
detail te negeren. Je kon niet uitleggen dat de
betekenis van het leven is dat je niemand ooit iets
vraagt. Het gaat erom het moment vast te leggen
en zegt: ik wil het zelf doen, zonder een boek in
mijn hand, zonder hand in de broek. De bedoeling
is vrij van alles. Ik houd een dagboek bij in een
wereld die alles van me vraagt. Ik houd een
nepdagboek bij, laat de wereld onberoerd.
We leven nog en ploegen voort om onszelf te zijn.
Natuurlijk respecteer ik je wens bij me te blijven.
Die wens is duidelijk. Waarom zegt iedereen: ik
ga niet graag op mijn gevoel af? Omdat je moeite
hebt met de consequenties? De dingen die je wilt,
zijn ook realiteiten, alsof er een mens is die je nog
niet kent, een tweede ik, onbereikbaar door al die
vragen. Onderweg vond je ideeën die je diep in
jouw ogen moest stoppen om ze te doorgronden.

De laatste keer dat ik je zag – je was bereid me indringend aan te kijken – zat je op een lege stoel. Je wachtte af en zei dat mensen hun as in zee strooien en anderen brengen bloemen mee. Ik geef de voorkeur aan blik, omgeven door kuifmezen die me geen blik waardig gunnen.

*Een paard gezadeld
brie op tafel neergezet
sterven doet de dag.*

Op de laatste dag ging ik met een boek in de hand op de grond zitten. We gingen naar een feestje en ik stak een joint op, waarop jij me vroeg waar ik die vandaan had, waarna je mijn naam vroeg en ik een andere opperde, maar ik gaf je die nooit. Je wees me erop dat als ik in de buurt was ik naar een kathedraal moest. Daar openbaarde je je dan als degene die ik zo lang zocht. Ik moest denken aan naakte mensen die volgens een gerucht in de jaren 70 op balkons aan de voorkant van een gracht konden komen. Niemand kon het echt beweren. Het was als een oud T-shirt dat je verft en dan pas opspeldt. Ik ben ontrafeld, gevallen in jouw ziel. Wie zegt dat ze zich verloochenen omdat de omvang van jouw potentieel nooit eerder is vertoond? Een tijd geleden, op een lentedag, woonde ik een voorstelling bij.

De acteur sprak (uit een dichtbundel) over het verlaten van de natuur, natuur die ‘nu nog overvloedig is’ zoals toen hij opgroeide in een dorp niet ver van de kust, ‘waar iets kon wat nu niet meer kan.’ Je leunde op het podium, zakdoek in de hand, hand in de broek, toen je hem vertelde over die ene lege stoel en dat je verhalen kunt vertellen van vrienden die dat niet kunnen. Laatste gedachte! Je duldt geen tegenspraak. Je weet heus wat ik bedoel. Af en toe bezoek je jouw langharige vrienden en slaap je bij hen, als een vreemdeling. Toen we elkaar in het leven riepen, riepen we elkaar in de dood, zoiets onbenulligs. Meisjes, opgewonden door de vele avonden met stokoude revolutionairen, kwamen dan met modemagazines en luisterden gedwee. Als jongeman stortte ik mij vol overgave in die revolutionaire wereld en sprak ik over alle gebeurtenissen die kwetsen, mijn vriendin; dat je bij maaltijden veel dronk, wist ik nog niet. Deze meisjesachtige openheid ontdekte ik later. In zelfbespiegelingen, waar het niet ging om het menselijke, maar om vrienden en honden, leerde ik je kennen als abnormaal. Het leven is niet afgelopen, het is vruchtbaar. Je hangt de wereld aan jouw harde lippen en je schreeuwt: op een dag ben ik voorbij het standpunt van de gewone mens en weerspiegel ik mijn superieure trekken

in onze plechtige, persoonlijke en poëtische
gezichten.

*Een zwoele koelbox
een stekelig, ontspannen delver
likt aan het bittere snoepje.*

Ik liet je volgens de voorschriften gaan. Een quiz
erbij om er zeker van te zijn. Jij genoot van die
parallellen. Samen schuilen in een kathedraal,
met rammelende kastjes om de tweelingen te
laten zwijgen. Het leven biedt nooit genoeg
ruimte. Elke opmerking is onhandig, stilte die kan
breken, blikken sardines die je opentrekt voor een
hartige lunch. We smolten opnieuw en de wereld
deelde zich in eindeloze getallen, ging over in een
kille ochtend, de dag na een avond waarop het
schitterende werd gevierd door een paar
langgekoesterde plannen vast te pinnen. Maar iets
veranderde in die gekte, ook toen ie nog
schitterend was, en al die woorden zouden
samenspannen tegen ons, samenklonteren.
Elke stem is cliché, iedere stem van een
verhullende vreugde die voorbijgaat. Tien jaar
geleden nog was het doodgewoon. Je zag nooit
een uitweg, maar het was ook lang geleden dat je
thuis kwam. Je herinnert je de leegte en hoe de
woorden van jouw ouders lobbijgingen.

Wat kunnen ze doen voor zichzelf? Houd je aan de regels en pak er twee van elk. Moeder zou dan zeggen: ik ben zo blij, zo blij. En je ziet vader zijn hoofd schudden en zeggen: ik ben niet blij dat je weer thuis bent. In dat gesprek zag je iets dat niets voorspelt, behalve leegte. Toch moet je verder. Zoals in de citaten die ik voor je zocht in een dode taal, kom je in een situatie terecht. In de verte waait de herfst aan, gaan de koeien op stal en hoor je honden huilen. Denk je dat het per saldo mogelijk is om thuis te komen? Hoor je moeder achter de deur stampen, vader er rammelend achteraan?

*Het is de brutaliteit
van degenen die we vasthouden
in de cel van een non.*

Ik denk vaak dat de avond eindeloos is, het leven eindeloos, niet de nacht. Niet de nacht met zijn lichte verveling, van wachten op vergane glorie. Soms herontdekken we oude beloften om in te lossen en doen we een poging: de vernietiging van een gezinsleven, van iedereen die je in de opzet van het verhaal had beschreven. Behalve het mysterie dat er iets goed is, is er niets wat gelukkig maakt. De veronderstelling dat je nog wakker bent, zorgt dat ik me banger voel.

Als ik flauwval, zal ik mezelf tot slaap brengen en het einde vinden. Ik zie het bestaan als een reis in een trein waarbij zich een onafzienbaar succes ophoopt in de wagons met de achterhoede in het duister. Je wacht tot iemand kaartjes knipt. Volg het lampje, lees dan, rijd door en neem ons mee. Rijd door. Wij moeten de verwondering leren, de paniek, de schok, de beving, de uitdrukking van wat voor ons staat. In de schriften lees je hoe je het lot bepaalt, je doet dat met dobbelstenen, maar voorlopig neemt het lot ons mee. Alleen slechte schrijvers durven dat: zeggen dat het de eerste regendag is om het eerste te ontkennen. Je zou het begraven naast de kerkhofbeuk die hoort bij de vorige herfst. Luister naar de code. Vandaag gaan we niet beginnen. Je legt de pen neer, de herfst komt eraan, kan niet zoals jij de tuin in om het verloop te volgen. Jaren zijn van wolk, worden heel gewoon, marginaal. Terwijl je het zegt, zijn ze al aan het vergaan. Maar niet in deze kamer. Hier verdrijven we de laatste lach, een laatste maal en wat daarmee samenhangt, dingen als bloemen, dichtelijke bloemen die struikelen. Hier bouwen we nog nesten als een kuifmees, maken we uit lijm en verf een blad, in de lijm-en-verfkamer van de winkel op de hoek, in de lijf-en-versterfkamer. Zucht hier, alsjeblieft.

Verantwoording

In deze bundel onderbreek ik de stream of consciousness met valse haiku. Haiku die qua inhoud en vorm afwijken van wat is voorgeschreven. Wel steeds drie regels, maar dan niet de vaste lettergreepvolgorde van vijf, zeven, vijf. En haiku beschrijven klassiek gezien de natuur, wat ik niet doe. Omdat het geen haiku zijn, mag je ze ook geen haiku noemen. Hoe dan wel? Faiku: fake haiku. En toeval of niet, de naam Faiku betekent in India 'een valse belofte'. Een valse belofte van haiku.

Mark van der Schaaf

Mark van der Schaaf

Poëzie

Een enkel groen blad, de olie van pelikanen, 2012

Midlife Motivator, 2012

Eekhoornoase, 2013

Autocue, 2015

De witte verzen, 2015

Love Spam, 2017

Hotel Vanilla Sweet, 2018

Veulen van bloed en honing, 2019

Songbook, 2020

Abduraman, 2020

Telenovela, 2022

Gelukkige dagen waarop goddelijke gunsten worden verleend
van Mark van der Schaaf
is gezet in Times New Roman
voor een onbeperkte, printing on demand oplage

*

Gaia Chapbooks